

Trzy osie i więcej			
12	38	1.002,00	1.226,00
38		1.226,00	1.448,00

3973

UCHWAŁA Nr XXXVIII/369/2008 RADY GMINY TARNOWO PODGÓRNE

z dnia 18 listopada 2008 r.

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2008 - 2011

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) oraz art. 87 ust. 1 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.), Rada Gminy Tarnowo Podgórne uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2011 zaopiniowany pozytywnie przez Wojewódz-

kiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Gminy Tarnowo Podgórne
(-) mgr inż. Ewa Noszczyńska - Szkurat

Załącznik do
Uchwały Nr XXXVIII/369/2008
Rady Gminy Tarnowo Podgórne
z dnia 18 listopada 2008 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY TARNOWO PODGÓRNE NA LATA 2008-2011

1.1. WSTĘP

1.1. Postanowienia ogólne

1.1.1. Ilekroć w niniejszym programie mowa o :

- a) ustawie - rozumie się przez to ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 96 poz. 959, Nr 238, poz. 2390, nr 50 poz. 362 z 2006 r)
- b) Gminie - rozumie się przez to Gminę Tarnowo Podgórne
- c) Programie - rozumie się przez to Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Tarnowo Podgórne na lata 2008-2011

d) Konserwatorze - rozumie się przez to Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

e) Planie - rozumie się przez to Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 listopada 2001 r.

f) Strategii - rozumie się przez to Strategię rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 z dnia 19 grudnia 2005 r.

1.2. CEL OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Celem „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Tarnowo Podgórne” jest:

- wzmocnienie ochrony i opieki nad materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków poprzez zahamowanie procesów ich degradacji, a w dalszej kolejności poprawa stanu ich zachowania;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy;
- aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe poprzez kompleksową rewaloryzację zabytków i po wykonaniu analizy funkcjonalnej ich adaptację na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne; projekty powinny posiadać wpływ ekonomiczny na rozwój regionalny, w tym przyczyniać się do wzrostu dochodów i zwiększania ilości miejsc pracy;
- określenie celów, kierunków działań oraz zadań, które powinny być podjęte przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- zapoznanie się z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytków gminy, z wykazem obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz wykaz obiektów typowanych do Gminnej Ewidencji Zabytków - ocena stanu gminnego zasobu zabytków nieruchomych - określenie kategorii i stopnia zagrożenia;
- podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych dla zapewnienia im* należytej opieki oraz określenia sposobów udostępnienia dóbr kultury narodowej, będących ich własnością a także wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania;
- inicjowanie i wspieranie działań edukacyjnych, informacyjnych, turystycznych itp. mających na celu propagowanie znajomości zabytków i uświadamianie konieczności opieki nad zabytkami;
- wspieranie działań mających na celu pozyskanie środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

1.3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

1. Uregulowania formalno prawne ochrony i opieki nad zabytkami.

Wykonanie „Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Tarnowo Podgórne „ programu wynika z:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. Z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami). Ustawa ta włącza do zadań własnych gminy ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami (art. 7 ust. 1 pkt 9);
- ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 96 poz. 959, Nr 238, poz. 2390); przeanalizowano akty prawne określające możliwości oraz warunki ochrony i opieki nad zabytkami; ustawa o ochronie zabytków określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót bu-

dowlanych przy zabytkach a także organizację organów ochrony zabytków (rozdz. 1 art. 1); w ustawie określono podział kompetencji w zakresie ochrony zabytków; zgodnie z art. 87. ust. 1 wójt ma obowiązek sporządzenia na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami; ustawa nakłada na gminę obowiązki i uprawnienia;

- zgodnie z art. 16 ust. 1 rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, ma możliwość stworzenia parku kulturowego na podstawie podjętej uchwały, celem objęcia skuteczną ochroną krajobrazu kulturowego oraz wyróżniających się krajobrazowe terenów, na którym występują zabytki charakterystyczne dla danego regionu (po uprzednim zasięgnięciu opinii właściwego konserwatora zabytków);
- art. 18, art. 19, art. 20 - wprowadzają obowiązek uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz uzgodnienia ich projektów zmian z wojewódzkim konserwatorem zabytków;
- art. 22 ust. 4 - nakłada na wójta obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków;
- art. 31 ust. 1 pkt 2, ust 2 oraz art. 33 ust. 1 i ust. 2 - zobowiązuje wójta do przyjęcia zawiadomienia o odkryciu lub znalezieniu przedmiotu co do którego istnieje podejrzenie, że jest zabytkiem lub zabytkiem archeologicznym oraz natychmiastowego przekazania tej wiadomości wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków;
- art. 71 ust. 1 i ust. 2 - w przypadku gdy jednostka samorządu terytorialnego posiada tytuł prawny do zabytku do jej zadań własnych należy sprawowanie opieki, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy tym zabytku;
- art. 81 - organ stanowiący gminy lub powiatu może udzielać dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru według zasad określonych w podjętej przez ten organ uchwale;
- art. 87 - wójt gminy sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami, z którego sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

2.1. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM I WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA.

2.1.1. Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” została opracowana przez Urząd

Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego a przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 19 grudnia 2005 r. Dokument ten stanowi podstawę do sporządzenia

planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz określa najważniejsze kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Strategia wyznacza kierunki działań i pozwala zorientować priorytety na konkurencyjność regionalną, wzrost zatrudnienia oraz wzrost wykształcenia mieszkańców.

Jednym z głównych celów kierunkowych strategii jest zwiększenie konkurencyjności regionalnej poprzez promocję dziedzictwa kulturowego miast i obszarów miejskich (budowa marki i wizerunku regionu) oraz zwiększenie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej dzięki zachowaniu i wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i rozwój turystyki.

Główny cel strategiczny - dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku ma zostać osiągnięty za pomocą zróżnicowanych celów operacyjnych. Jednym z nich jest wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Dziedzictwo kulturowe wykorzystane w sposób efektywny może stanowić jeden z elementów rozwoju gospodarczego regionu jako baza dla turystyki i usług kulturalnych oraz czynnikiem integracji społecznej. Cel ten ma być realizowany poprzez: „inwestycje w instytucje kultury, ochronę dorobku kulturowego, wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu, promocję aktywności kulturalnej mieszkańców”. Jego miarą będzie m.in. ilość odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego.

2.1.2. Planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego został uchwalony w dniu 26 listopada 2001 r. przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego (Uchwała nr XLII/628/2001). Jest to dokument planowania strategicznego określający działania, za pomocą których samorząd województwa wpływa na rozmieszczenie funkcji terenów w przestrzeni i ich wzajemne powiązanie.

Za cel przewodni przyjęto doprowadzenie do zrównoważonego rozwoju całego terytorium województwa poprzez tworzenie m.in. ładu przestrzennego, ekonomicznego i ekologicznego. Ład przestrzenny wyrażający się dążeniem do harmonijności i proporcjonalności wszystkich elementów środowiska człowieka, który można uzyskać przez realizowanie następujących zasad stosowanych w czasie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w aspekcie szeroko rozumianej ochrony zasobów kulturowych. W planie określone zostały ogólne zasady kształtowania przestrzeni:

- kształtowanie przestrzeni miejskiej poprzez ochronę dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska (zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone, tereny otwarte) - w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego mają zostać zwiększone wymogi architektoniczne odnośnie nowych obiektów powstających w pobliżu terenów o ważnych pod względem kulturowym i przyrodniczym;
- respektowanie wytycznych konserwatorskich nie tylko w przypadku obiektów objętych ochroną ale także w przy-

padku zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych;

- w celu lepszego wyeksponowania miejsc szczególnie cennych kulturowo wykorzystanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, panoram;
- w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego położenie nacisku na harmonijne wkomponowanie nowej architektury w historyczną zabudowę w obszarach śródmiejskich oraz w pobliżu terenu o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych;
- podejmowanie opracowań dotyczących rewaloryzacji zabytkowych dzielnic;
- w przypadku nowej zabudowy odwoływanie się do wzorców architektury regionalnej;
- podkreślona została ochrona środowiska przyrodniczego poprzez objęcie obszarów chronionego krajobrazu oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- w przypadku kształtowania przestrzeni wiejskiej przyjęto ochronę charakterystycznych układów ruralistycznych, zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarskich, użyteczności publicznej oraz pozostałych elementów typowych dla architektury wiejskiej (przydrożne krzyże, kapliczki).

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto zasadę bezwzględnego zachowania obowiązującego prawa, ujętego w ustawie z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz.U. z 1999 r. Nr 8 poz. 1150) oraz w ustawie o muzeach z dnia 21 listopada 1996 r o ochronie dóbr kultury znajdujących się w zbiorach muzealnych. Ochrona krajobrazu kulturowego ma być realizowana poprzez stosowanie zapisów zawartych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach* zagospodarowania przestrzennego. Główne zasady zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego:

- tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego;
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

Za ograniczenia mające wpływ na kształtowanie przestrzeni regionu uznano: bariery określone w planach ochrony parków krajobrazowych, dokumentach powołujących obszary chronionego krajobrazu oraz w ogólnych zasadach konstruujących ład przestrzenny, w myśl których dąży się do zachowania obiektów cennych kulturowo a ich otoczenie chroni się przed działaniami dysharmonizującymi.

Specjalne zapisy ukierunkowujące kształtowanie przestrzeni dotyczą stref ochrony konserwatorskiej i stref ochrony widokowej. Zagospodarowanie przestrzeni na tych obszarach powinno odbywać się na zasadach określonych przez służby konserwatorskie oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach i studiach uwarunkowań.

W punkcie dotyczącym wykorzystania szans i możliwości tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym Plan podkreśla, że elementy naturalne i kulturowe w krajobrazie mogą spełniać rolę stymulatora innych dziedzin życia, o ile zostaną wykorzystane we właściwy sposób, m.in. wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla celów turystycznych poprzez dostosowanie obiektów do nowych funkcji, dbałość o stan techniczny oraz estetykę zarówno samych zabytków jak i ich otoczenia.

3. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY

Gmina Tarnowo Podgórne znajduje się w centralnej części województwa wielkopolskiego w powiecie poznańskim. Gmina Tarnowo Podgórne od wschodu graniczy z miastem Poznaniem, od północy z gminą Rokietnica, na południu z gminą Dopiewo, od zachodu z gminą Kaźmierz, Duszniki i Buk.

Gmina Tarnowo Podgórne leży w całości w dorzeczu Warty, z głównym ciekim odwadniającym - niziną rzeką Samą. Teren gminy przynależy do Wysoczyzny Poznańskiej o zróżnicowanym ukształtowaniu powierzchni, w obrębie trzech subregionów: Pagórków Pszczewsko - Pniewskich w części północno - zachodniej z najbardziej charakterystyczną formą rynną glacialnej - rzeki Samy, Równiny Poznańskiej w partii południowo-wschodniej i Równiny Szamotulskiej na północy. Równina Poznańska, w której obrębie znajduje się rynna Jeziora Lusowskiego o nietypowym równoleżnikowym przebiegu Na południe od jeziora rozciąga się powierzchnia sandrowa (Sandr Lusowski) a na wschód Sandr Wysogotowski. Tereny centralne gminy i na północ od Jeziora Lusowskiego zajmuje - wysoczyzna morenowa płaska i falista Równiny Szamotulskiej.

Wysoka atrakcyjność przyrodnicza i krajobrazowa południowo - zachodniej części gminy, reprezentowana przez urozmaicony krajobraz polodowcowy, bogatą szatę roślinną w połączeniu z zachowanymi na terenie gminy obiektami zabytkowymi stwarzają możliwości dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Fragment gminy znajduje się w obrębie Wielkopolskiej Doliny Kopalnej - chronionej struktury wodonośnej w skali makroregionalnej i krajowej.

Przez obszar gminy przebiega droga krajowa 92 Poznań-Świecko, drogi wojewódzkie nr 184 Poznań – Szmotuly oraz 307 Poznań-Buk, droga powiatowa nr 111 Tarnowo Podgórne-Kaźmierz oraz nr 220 Tarnowo Podgórne - Lusowo, nr 205 Przeźmierowo-Poznań

W skład gminy wchodzi 16 sołectw. Są to: Baranowo, Batorowo, Ceradz Kościelny, Chyby, Góra, Jankowice, Koszczyn, Lusowo, Lusówko, Przeźmierowo, Rumianek, Sady, Sierosław, Swadzim, Wysogotowo oraz Tarnowo Podgórne. We wsiach Baranowo, Jankowice, Swadzim, Lusówko, Lusowo, Sierosław zachowały zespoły dworsko-parkowe. Żaden z układów ruralistycznych nie został wpisany do rejestru zabytków.

Na terenie gminy znajduje się znaczna ilość obiektów sakralnych, rezydencji, parków i zespołów folwarcznych związanych z tradycją ziemiańską znamienitych rodów szlacheckich. Na 7 zespołów pałacowo - lub dworsko - parkowych 4 są wpisane do rejestru zabytków.

Zachowane kościoły to obiekty pochodzące z różnego czasu. Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Tarnowie Podgórny został wzniesiony na potrzeby gminy ewangelickiej obecnie pełni funkcje świątyni katolickiej. Pozostałe kościoły były budowane dla katolików. Najcenniejszą świątynią o najstarszej metryce, na terenie gminy jest XIV-wieczny kościół w Tarnowie Podgórny p.w. Wszystkich Świętych.

3.1. OBIEKTY ZABYTKOWE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH:

Do rejestru zabytków wpisano najcenniejsze obiekty sakralne i założenia pałacowo-dworsko - parkowe. Stosunkowo niewielką liczbę stanowią zabudowania folwarczne.

Baranowo

- zespół dworski, koniec XIX w., nr rej.: 2194/A z 30 sierpnia 1990:
- dwór
- park

Ceradz Kościelny

- zespół kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława, 1 poł. XVI-XIX w.:
- kościół, nr rej.: 2396/A z 21 grudnia 1932
- dzwonnica cmentarna, drewniana, nr rej.: 1098/A z 29 kwietnia 1970
- kaplica grobowa Engeströmów, nr rej.: 1174/A z 23 lipca 1970

Jankowice

- zespół pałacowy, 1 poł. XIX w.:
- pałac, nr rej.: 2492/A z 31 stycznia 1952
- park, nr rej.: 161/A z 17 lipca 1968
- oficyna, nr rej.: j.w.
- spichrz, nr rej.: j.w.

Lusowo

- kościół parafialny p.w. śś Jadwigi i Jakuba, XV w., 1916-18, nr rej.: 1176/Az 23 lipca 1970
- zespół pałacowy, 2 poł. XIX w., nr rej.: 1530/A z 02 lipca 1974:
- pałac
- park

Rumianek

- park, ul. Parkowa 6, poł. XIX w., nr rej.: 1827/A z 05 lutego 1981

Sierosław

- park, koniec XIX w., nr rej.: 1843/A z 02 marca 1981

Swadzim

- zespół pałacowy, XIX/XX w.:
- pałac, nr rej.: 2177/A z 16 sierpnia 1989 -park, nr rej.: 1784/A z 14 lutego 1979

Tarnowo Podgórne

- kościół p.w. Wszystkich Świętych, 1464, XVIII w., nr rej.: 2411/A z 21 grudnia 1932
- kościół ewangelicki, obecnie rzym.-kat. filialny p.w. Najświętszego Serca Jezusa, 1901, nr rej.: 2621/A z 30 czerwca 1997
- dom celny, 1 poł. XIX w., nr rej.: 1194/A z 24 lipca 1970 r. (skreślono z rejestru część naziemną decyzją z 04 sierpnia 2003, pozostają piwnice)

3.2. OBIEKTY ZE WIDENCJONOWANE W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW.

BARANOWO

zespół dworsko - folwarczny: własność Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

dwór, murowany, koniec XIX w., restaurowany 1978 r.

park krajobrazowy, koniec XIX w.

folwark:

rządówka - obecnie kancelaria - murowana, 1899 r.

obora, murowana, koniec XIX w.

obora - obecnie magazyn - murowana, koniec XIX w.

chlewnia murowana, 4 ćw. XIX w.

stodoła murowana, koniec XIX w.

spichlerz murowany, koniec XIX w.

spichlerz murowany, koniec XIX w.

ośmiorak murowany, 1921

ul. Szamotulska:

zagroda nr 11, murowana, ok. 1910

zagroda nr 13, murowana, początek XX w.

szkoła - obecnie dom nr 61 - murowany, koniec XIX w.

BATOROWO

zespół szkoły: początek XX w. ul. Stefana Batorego:

szkoła, obecnie dom nr 20

budynek gospodarczy murowany, drewniany

szalet szachulcowy

ul. Nad Stawem

dom bez nr (dawne 29), murowane ogrodzenie i brama zagrody, początek XX w. dom nr 3 - ogrodzenie murowane, początek XX w.

ul. Stefana Batorego

dom nr 47, murowany, początek XX w. dom nr 47 - brama murowana

ul. Widok

zespół domu nr 19:

dom murowany, początek XX w.

brama murowana

dom nr 21, murowany, początek XX w.

CERADZ KOŚCIELNY

zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Stanisława Biskupa kościół murowany, 1 poł. XVI w. z późniejszymi rozbudowami,

kaplica grobowa Engestrómów, murowana, poł. XIX w. dzwonnica drewniana 1758 r.

plebania ul. Bukowska, murowana, XIX /XX w.

kaplica cmentarna, murowana, 2 poł. XIX w.

figura Matki Boskiej 4 ćw. XIX w

ul. Jankowicka

młyn nr 24, murowany, początek XX w. dom nr 10, murowany, początek XX w. dom nr 14, murowany, początek XX w. dom nr 17, murowany, początek XX w.

ul. Bukowska

dom nr 11, murowany 1927,

szkoła, murowana - obecnie Dom Rekolekcyjny - murowana 1882, 1912-1920

ul. Kalwowska

dom nr 4, murowany 1900, własność prywatna

CHYBY

ul. Szamotulska
dom nr 13, murowany, lata 20-30 XX w.
szkoła ul. Szamotulska 22, murowana, 1900-1910

GÓRA

ul. Długa
dom nr 1, murowany, początek XX w.
dom nr 6, murowany, 1900
dom nr 8, murowany, początek XX w.

ul. Poznańska

dom nr 9, murowany, początek XX w,

ul. Szamotulska

dom nr 4 z częścią gospodarczą, murowany, koniec XIX w., (pozostałości zespołu folwarcznego)
dom nr 8, murowany, początek XX w. dawny dom pracowników folwarcznych (pozostałości zespołu folwarcznego)
dom nr 9, murowany, początek XX w.
dom nr 15, murowany, początek XX w., dawny dom dla ubogich (pozostałości zespołu folwarcznego)

ul. Szkolna:

dom nr 5, murowany., początek XX w. (pozostałości zespołu folwarcznego)
dom nr 6, murowany 1893, dawna rządcówka (pozostałości zespołu folwarcznego)
budynek gospodarczy przy domu nr 6, koniec XIX w. (pozostałości zespołu folwarcznego)

JANKOWICE

zespół pałacowo - folwarczny;
pałac murowany, 1803-1807, rozbudowany 1912
oficyna ze stajnią i wozownią, murowana, poł. XIX w., przebudowana 1960
park krajobrazowy, 1 ćwierć XIX w, przekształcony początek XX w.
folwark:
obora murowana, koniec XIX w.
stodoła murowana, 1909
spichlerz murowany, 1810
ubojnia - obecnie magazyn - koniec XIX w.

Edmundowo, ul. Leśna

dom nr 2, murowany, 1900-1910

KOKOSZCZYN ul. Dworcowa

dom nr 6, murowany, początek XX w.

ul. Lipowa

dom nr 1, murowany, 1912
dom nr 2, murowany, początek XX w.
dom nr 2a, murowany, początek XX w.
dom nr 3, murowany, początek XX w.
dom nr 4, murowany, 1900

LUSOWO

zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Jadwigi
kościół murowany, 1913-1916
ogrodzenie z bramą murowane, 2 poł. XVIII w.
plebania murowana, początek XX w.
kaplica cmentarna, murowana, lata 30 XX w.
nagrobki Plucińskich na cmentarzu parafialnym 389/B
zespół pałacowo - parkowy:
pałac murowany, początek XIX w., z późniejszymi przebudowami
oficyna murowana, 2 poł. XIX w. ul. Poznańska 14
park krajobrazowy poł. XIX w.

ul. Lipowa

dom nr 16, murowany, pocz. XX w. dom nr 38, murowany, pocz. XX w.
szkoła - ul. Nowa 15

ul. Ogrodowa

dom nr 5, murowany, początek XX w.

ul. Poznańska

dom nr 1, murowany, początek XX w. dom nr 2, murowany, początek XX w. dom nr 3, murowany, początek XX w. dom nr 8, murowany, początek XX w.

ul. Słoneczna

dom nr 25, murowany, początek XX w.

LUSOWKO

zespół dworsko - parkowy
dwór murowany, 1 poł. XIX w., z późniejszymi przebudowa-
wami
park krajobrazowy ,XIX w.
folwark:
obora murowana, XIX/XX w.

ul. Niecała

budynek gospodarczy nr 4, murowany, początek XX w.

ul. Otowska

dom nr 3, murowany, początek XX w. dom nr 8, murowa-
ny, początek XX w. dom nr 9, murowany, początek XX w.
dom nr 12, murowany, początek XX w. dom nr 15,
murowany, początek XX w. dom nr 23, murowany, począ-
tek XX w. dom nr 24, murowany, początek XX w.

ul. Sierosławska

zespół zagrody przy domu nr 7 stodoła murowana, począ-
tek XX w. obora murowana, początek XX w.

RUMIANEK

ul. Parkowa

dom nr 6, dwór murowany, początek XX w.
dom nr 4, oficyna murowana, początek XX w.

ul. Szkolna

dom nr 5 - dawna szkoła - murowany, początek XX w.
dom bez nr, murowany, początek XX w.

SADY

ul. Szkolna

dom nr 1, murowany, początek XX w.
dom nr 2, murowany, początek XX w.
dom nr 8, murowany, początek XX w.
dom nr 10/12, murowany, początek XX w.
dom nr 14, murowany, początek XX w.

ul. Poznańska

dom nr 22, murowany, początek XX w.
szkoła nr 8, murowany, początek XX w.

SIEROSŁAW ul. Kręta

dwór murowany, koniec XIX w.
park krajobrazowy poł. XIX w.

folwark;

stodoła szachulcowa, koniec XIX w

SWADZIM

zespół pałacowe - parkowy;
pałac murowany, 1910, z późniejszymi rozbudowami
park krajobrazowy poł. XIX w.

folwark;

rządówka murowana, 1915

stajnia murowana, 1915

obora murowana, 1 ćw. XX w.

obora murowana, 1 ćw. XX w.

gorzelnia murowana, 1904

pralnia murowana, początek XX w.

strażnica pożarna - obecnie magazyn - murowana, 1908

szkoła ul. Poznańska 36, murowana, początek XX w.

ul. Poznańska

dom nr 7, murowany, początek XX w.

dom nr 13, murowany, początek XX w.

dom nr 14

dom nr 20, murowany, początek XX w. przebudowany
1927

dom nr 28, murowany, początek XX w.

TARNOWO PODGÓRNE

zespół kościoła parafialnego p.w. Wszystkich Świętych
kościół murowany, 1464

kaplica murowana, początek XX w.

plebania, ul. Poznańska 92, murowana, początek XX w.

zespół kościoła ewangelickiego - obecnie kościół
rzymsko - katolicki filialny p.w. Najświętszego Serca Jezu-
sowego - murowany, 1901

pastorówka - obecnie przedszkole - ul. Pocztowa 1, mуро-
wana, 1901

szkoła, ul. Poznańska nr 109, murowana, XIX/XXw.

szkoła, ul. Szkolna 1, murowana XIX/XX w.,

- pocztą, ul. Poznańska 105, murowana XIX/XX w. komora celna, ul. Poznańska 82, murowana, 1 poł. XIX w.
- ul. J. Bryzy
dom nr 7 murowany, początek XX w.
- ul. Fabryczna
zespół młyna:
młyn murowany, koniec XIX w.
magazyn zbożowy, murowany, koniec XIX w.
- ul. Kręta
dom nr 12, murowany, początek XX w.
dom nr 14, murowany, początek XX w.
- ul. Kwiatowa
dom nr 6, murowany, początek XX w.
- ul. Ogrodowa
dom nr 3, murowany, 1919,
dom nr 5, murowany, 1910
dom nr 9, murowany, 1 ćw. XX w.
dom nr 15, murowany, 1907
- ul. Pocztowa
dom nr 3, murowany, początek XX w.
dom nr 8, murowany, początek XX w.
- ul. 23 Października
dom nr 6, murowany, początek XX w.
dom nr 7, murowany, 1926-1927
dom nr 24, murowany, początek XX w.
dom nr 27, murowany, 1 ćw. XX w.
- ul. Poprzecznicza
dom nr 2, murowany, początek XX w.
dom nr 5, murowany, początek XX w.
dom nr 7, murowany, początek XX w.
dom nr 10, murowany, początek XX w.
- ul. Poznańska
dom nr 19, murowany, początek XX w.
dom nr 2, murowany, początek XX w.
dom nr 66, murowany, początek XX w.
dom nr 70, murowany, początek XX w.
dom nr 72, murowany, początek XX w.
dom nr 77, murowany, 1912
dom nr 78 a, murowany, początek XX w.
dom nr 78 b, murowany, początek XX w.
dom nr 78 c, murowany, początek XX w.
dom nr 80, murowany, początek XX w.
dom nr 82, murowany, XIX/XX w.
dom nr 86, murowany, lata 30 XX w.
dom nr 87, murowany, początek XX w.
dom nr 88, murowany, początek XX w.
dom nr 90, murowany, początek XX w.
dom nr 91, murowany, początek XX w.
dom nr 93, murowany, początek XX w.
dom nr 101, murowany, początek XX w.
dom nr 118, murowany, początek XX w.
dom nr 120, murowany, początek XX w.
dom nr 135, murowany, początek XX w.
- ul. Rokietnicka
dom nr 7, murowany, początek XX w.
dom nr 9, murowany, początek XX w.
- ul. Szkolna
dom nr 2 murowany, koniec XIX w.
dom nr 2a, murowany, koniec XIX w.
dom nr 4, murowany, początek XX w.
dom nr 10, murowany, lata 20 XX w.
dom bez numeru, murowany, 1935
- ul. Wąska
dom nr 8 murowany, początek XX w.
- ul. 25 stycznia
dom nr 1, murowany, początek XX w.,
dom nr 7, murowany, początek XX w.,

dom nr 7, zabudowa podwórza
dom nr 8, murowany, początek XX w..

Szumień, ul. Pocztowa

dom nr 20, szachulcowy 1900,
dom nr 21 szachulcowy, początek XX w.
dom nr 23 murowany, początek XX w.
budynek gospodarczy przy domu nr 23, murowany, początek XX w.

3.3. ZABYTKI RUCHOME.

Jedynym zabytkiem ruchomym wpisanym do rejestru zabytków na terenie gminy Tarnowo Podgórne jest zespół złożony z grobowca-mauzoleum oraz nagrobka rodzinny Plucińskich, właścicieli miejscowości Sady. Obiekty wpisano do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego w roku 1977 pod numerem 389/B. Po przeprowadzonych pracach konserwatorskich są w dobrym stanie technicznym.

Wyposażenie zabytkowych kościołów parafialnych: kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Tarnowie Podgórny (ołtarze, wczesnobarokowa polichromia figuralna, fragmenty renesansowego nagrobka Andrzeja Czarnkowskiego), kościół parafialny w Ceradzu Kościelnym (wyposażenie kościoła oraz wyposażenie kaplicy. Engostróemów) i kościół parafialny p.w. św. Jakuba i św. Jadwigi w Lusowie (barokowy ołtarz, neorenesansowy nagrobek Kierskich, nagrobek Sobockich, neogotyckie wyposażenie: Droga Krzyżowa, konfesjonały, witraże, polichromowany strop) mimo, że nie wpisane do rejestru zabytków zostały zewidencjonowane.

3.4. KRAJOBRAZ KULTUROWY-OBSZAROWE WPISY DO REJESTRU ZABYTKÓW.

zespoły sakralne: Ceradz Kościelny, Lusowo
parki: Rumianek, Sierosław
zespoły pałacowo - parkowe: Jankowice, Lusowo

zespoły dworsko - parkowe: Baranowo, Swadzim

3.5. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE:

- Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy
 - Lusowo, stanowisko 5, AZP 52-25/94
 - cmentarzysko płaskie
 - nr rejestru 1486/A
 - Swadzim, stanowisko 9, AZP 52-26/32
 - cmentarzysko płaskie
 - nr rejestru 1646/A,
- Na terenie gminy nie zarejestrowano stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej.
- Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych na terenie gminy zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z ich funkcją.

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo - konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP).

Systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną obszaru oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Poniższa tabela prezentuje zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Tarnowo Podgórne.

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	ilość	w tym wpisanych do rejestru
grodziska	x	x
osady	396	x
cmentarzyska	15	2
inne	2	x

Gmina Tarnowo Podgórne terytorialnie obejmuje wycinek Równiny Poznańskiej wchodzącej w skład Wysoczyzny Poznańskiej. Rzeźba powierzchni jest dosyć urozmaicona, wzniesienia mają charakter pagórków porozdzielanych licznymi obniżeniami. Punkty osadnicze w większości związane są z ciekami, wysoczyznami morenowymi rzadziej z obszarami płaskimi. Osadnictwo koncentruje się z reguły na stokach i krawędziach jeziora Lusowskiego i Kierskiego, przy krawędzi doliny rzeki Samy oraz nad małymi ciekami wodnymi. Znaczna ilość stanowisk występuje w okolicy Tarnowa Podgórnego, Góry, Lusowa, Rumianka. Wyraźnie rysuje się skupisko stanowisk wokół Jankowic, związane z doliną rzeki Samy,

dalej koncentracja stanowisk w regionie Lusowa i Lusówka związana z jeziorem Lusowskim oraz pas zagęszczenia osadnictwa sięgający od Batorowa w kierunku północnego zachodu po rynnę jeziora Lusowskiego.

Stosunkowa duża ilość materiałów zabytkowych pochodzi z epoki kamienia, głównie z neolitu. Są to interesujące pod względem usytuowania i zachowanego materiału stanowiska, wśród których na szczególną uwagę zasługują obozowiska mezolityczne (Tarnowo Podgórne, Wysogotowo) usytuowane na wydmach, na powierzchni których wystąpiły narzędzia i odłupki krzemienne oraz osady neolityczne w Ceradzu Ko-

ścielnym, Batorowie, Sadach, Tarnowie Podgórnym, Jankowicach, Lusowie.

Wśród punktów osadniczych z okresu brązu szczególną wartość reprezentują oraz osady kultury łużyckiej w Lusowie. Z okresu rzymskiego pochodzą rozległe osady - Jankowice, Chyby, Tarnowo Podgórne, Lusówko.

W okresie średniowiecza kształtuje się obecny układ miejscowości, stąd koncentracja osadnictwa średniowiecznego w większości miejscowości jak Lusowo, Lusówko, Sady, Chyby, Rumianek, Tarnowo Podgórne. Wysoką wartość poznawczą reprezentują osady wielokulturowe skupiające osadnictwo od epoki kamienia po późne średniowiecze w Batorowie, Lusowie, Lusówku czy Tarnowie Podgórnym.

Są to stanowiska o dużej wartości poznawczej, reprezentatywne dla badań nad pradziejami tej strefy Wielkopolski

4. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA 1 KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.

4.1.1. STAN ZACHOWANIA ZABYTKÓW NIERUCHOMOŚCI.

Gmina ma głównie charakter rolniczo przemysłowy. Najwcześniejsza wzmianka pochodzi z 1142 r. i dotyczy nadania przez Mieszka III Starego wsi Lusowo biskupstwu poznańskiemu. Pierwsza wzmianka o miejscowości Tarnowo Podgórne pochodzi z 10 lutego 1293 roku. Tarnowo od 1280 r. do czasu rozbiorów stanowi własność biskupów poznańskich. Na terenie gminy znajduje się 21 obiektów wpisanych do rejestru zabytków w tym 7 zabytkowych założeń zieleni, 4 kościoły oraz 3 założenia pałacowo - parkowe.

Zespół dworsko - parkowy w Baranowie został wzniesiony na przełomie XIX i XX w.. W latach międzywojennych należał do Kawczyńskiego. Obecnie całe założenie jest własnością Akademii Rolniczej w Poznaniu. Budynek w stanie technicznym dostatecznym. Stan pokrycia dachowego i kominów dobry.

Park w stanie złym właściciel nie prowadzi podstawowych prac porządkowych ani sanitarnych na terenie parku.

Zespół sakralny zlokalizowany w Ceradzu Kościelnym złożony z kościoła parafialnego, kaplicy grobowej i wolnostojącej dzwonnicy. Budynek świątyni wzniesiony przed połową XVI wieku, w końcu XVI w. rozbudowany o późnorenesansową kaplicę Potulickich a w 1713 r. dodano od strony zachodniej kruchtę, w 2 poł. XVIII w. zakrytą, po poł. XIX w. dostawiono neogotycką kruchtę południową.. Budynek kościoła zachowany w stanie bardzo dobrym, po remoncie elewacji i odnowieniu wnętrza wykonanym w latach 2002-2004. Uregulowano również odprowadzenie wody poza teren przykościelny, uporządkowano otoczenie kościoła oraz naprawiono mur otaczający cmentarz przykościelny.

Kaplica Engestrómów wzniesiona w 2 poł. XIX w. o formach neogotyckich, wzniesiona na rzucie prostokąta, wolnostojąca, jednotraktowa. Nad wejściem widoczny kartusz z herbem rodu. Wewnątrz eklektyczny ołtarz oraz tablice epitafijne. W 2006 roku przeprowadzono remont elewacji oraz pokrycia dachowego neogotyckiej kaplicy grobowej Engestrómów z poł. XIX w. Konieczne jest przeprowadzenie prac konserwatorskich wyposażenia kaplicy.

Dzwonnica drewniana na rzucie kwadratu kryta wysokim lamany dachem namiotowym: Dzwonnica prawdopodobnie wzniesiona w 1957 r. na miejscu wcześniejszej z 1758 r.

Zespół pałacowo - parkowy w Jankowicach powstały ok. 1803 r. dla Wawrzyńca Engestróma i jego żony Rozalii z Chłapowskich. wg. projektu architekta ze środowiska berlińskiego. W końcu XIX w. pałac rozbudowano o werandę z tarasem na dachu od strony elewacji ogrodowej. W 1912 r. nowy właściciel Stefan Teodor Kwilecki dobudował od. wsch. i zach. piętrowe skrzydła z płaskimi dachami połączone ze sobą gankami kolumnowymi zgodnie z projektem Rogera Sławskiego. Zespół pałacowo-parkowy zakwalifikowano do prac remontowo - konserwatorskich oraz rewaloryzacyjnych. Oficyna w stanie dostatecznym, po przeprowadzonych pracach remontowych w latach 90 tych XX w. Zespół stanowi własność Gminy Tarnowo Podgórne.

Spichlerz zlokalizowany na terenie folwarku obecnie należącym do spółki „Podgaje” sp. z o.o. w stanie dobrym po wykonanych pracach remontowych. Park o dobrze czytelnym układzie kompozycyjnym jednak mocno zaniedbany poprzez brak odpowiednich prac pielęgnacyjnych i sanitarnych.

Kościół parafialny p.w. św. Jadwigi i św. Jakuba Starszego w Lusowie zbudowany w końcu XV wieku i przebudowany w 1776 roku z fundacji Andrzeja Myszkowskiego oraz gruntownie przebudowany w latach 1913- 1918 w formach neogotyckich. Obecnie w bardzo dobrym stanie. Wykonany w latach 1995 - 2002 remont kapitalny polegał na przełożeniu dachu i zabezpieczeniu stropów, instalacji centralnego ogrzewania, wykonaniu prac elewacyjnych zewnątrz i wewnątrz budynku, założeniu i konserwacji witraży. Ukończono prace konserwatorskie przy ołtarzu i ścianach kaplicy (baptysterium).

Zespół pałacowo - parkowy w Lusowie - właściciel firma Manor House Ltd. Obiekt w trakcie prac remontowo -konserwatorskich i adaptacyjnych, wykonywanych w większości bez właściwych zezwoleń. Park podzielony geodezyjnie pomiędzy trzech właścicieli na część wokół pałacu, część parku nad jeziorem oraz część parku z oficyną należąca do gminy Tarnowo Podgórne. Wszystkie trzy części są użytkowane niezgodnie z zasadami utrzymania obiektów zabytkowych. W części parku przy pałacu oraz w części nad jeziorem układ kompozycyjny parku został praktycznie całkowicie zniekształcony i zatarty poprzez samowolne działania właścicieli, lokalizację domków campingowych, zmianę rzeźby terenu itp. Natomiast część należąca do urzędu gminy jest zaniedbana nieuporządkowana. Na terenie cmentarza parafialnego w Lusowie zlokalizowana kwatera z grobami rodziny Plucińskich

Park w Rumianku należący do gminy Tarnowo Podgórne - teren nieuporządkowany, układ kompozycyjny częściowo czytelny. Park wymaga prac porządkowych pielęgnacyjnych i sanitarnych. Szczególnie prac porządkowych wymaga bezpośrednie otoczenie dworu. Fragment parku jest własnością prywatną.

Park w Sierosławiu - należy do Gminy Tarnowo Podgórne Układ kompozycyjny znacznie zniekształcony na skutek wydzielenia z parku działki budowlanej i budowy domu mieszkalnego. Park wymaga prac porządkowych i sanitarnych.

Zespół pałacowo - parkowy w Swadzimiu. Pałac powstał w XIX w. przebudowany i rozbudowany ok. 1910 r. dla Plucińskich. Własność po 1945 r. Akademii Rolniczej, potem rodziny Plucińskich, w 2004 r. wykupiony przez Kurię Archidiecezjalną w Poznaniu z przeznaczeniem na ośrodek seminarijny. Obiekt w niezadowalającym stanie technicznym, wymaga bieżących napraw i koniecznych prac adaptacyjnych dla nowego programu funkcjonalnego. Park w stanie dobrym wymaga prac porządkowych i pielęgnacyjnych.

Późnogotycki kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Tarnowie Podgórnym zbudowany ok. 1464 roku, z drewniana wieżą nadbudowaną w 1787 roku. W latach dziewięćdziesiątych przeprowadzono remont elewacji, wymieniono rury spustowe, rynny i opierzenia. Obecnie świątynia znajduje się w złym technicznym: widoczne silne zawilgocenia murów, przez stropy przebiegają spęknięcia, część zworników jest ruchoma. Spęknięcia mogą być spowodowane zbyt silnym ruchem kołowym lub niestabilnym podłożem.

Poewangelicki kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa powstał w 1901 roku wraz z pozostałą zabudową (szkoła, budynku gminy) wystawiony przez gminę ewangelicką. Obecnie stanowi własność parafii p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Wykonano częściową wymianę pokrycia dachowego, remont opierzeń, rynien i rur spustowych, oraz ceglanych elewacji. Obecny stan techniczny kościoła nie budzi zastrzeżeń

Dawna izba celna w Tarnowie Podgórnym - obecnie budynek mieszkalny. W latach 1989 - 90 gruntownie przebudowany i rozbudowany, zmieniono dachy. Skreślono z rejestru zabytków (04 sierpnia 2003 r.) część naziemną budynku, pozostawiając w rejestrze jedynie piwnice.

Parki w Lusówku i Tarnowie Podgórnym nie są wpisane do rejestru zabytków.

DOBRY STAN

W dobrym stanie jest większość obiektów sakralnych, po przeprowadzonych w ostatnim czasie pracach remontowych.

ZŁY STAN ZACHOWANIA

Następujące obiekty wymagające pilnego wykonania prac remontowych:

Zespół dworsko-parkowy w Baranowie - dwór w złym stanie technicznym, silnie zawilgocony

Zespół pałacowo-parkowy w Lusowie - prace prowadzone przez właściciela bez właściwych pozwoleń konserwatorskich doprowadziły do zniszczenia zieleni parkowej

Pałac w Jankowicach - zawilgocony, opuszczony.

Zespół pałacowo - parkowy w Swadzimiu - pałac w złym stanie technicznym silnie zawilgocony, nieużytkowany, opuszczony

Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Tarnowie Podgórnym - silne zawilgocenie oraz spęknięcia na sklepieniu

4.1.2. STAN ZACHOWANIA ZABYTKÓW RUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW

Jedyny obiekt ruchomy wpisany do rejestru zabytków na terenie gminy Tarnowo Podgórne zespół nagrobków Plucińskich na terenie cmentarza parafialnego w Lusowie znajduje się w dobrym stanie technicznym po przeprowadzonych pracach konserwatorskich.

Przy części obiektów stanowiących integralny element zabytkowego wyposażenia kościołów a nie wpisanych do rejestru zabytków prowadzone są prace konserwatorskie np. w kościele parafialnym pw. Św. Jadwigi i Św. Jakuba Starszego w Lusowie: przy neogotyckim ołtarzu głównym, ołtarzach bocznych, Drodze Krzyżowej, Kamiennej chrzcielnicy, nagrobku Sobockich w kaplicy). Do konserwacji kwalifikuje się wyposażenie kaplicy Engestrómów w Ceradzu Kościelnym.

4.1.3. STAN ZACHOWANIA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

1. Stan zachowania stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków:

- a) wymaga oznakowania
 - cmentarzysko w Swadzimiu, położone w lesie
- b) wymagają badań sondażowych w celu ustalenia stanu zachowania substancji zabytkowej
 - cmentarzysko w Lusowie położone na polu użytkowanym rolniczo. Ustalenie stanu jego zachowania zdecydowanie o konieczności zmiany sposobu użytkowania gruntu lub przeprowadzenia badań ratowniczych na tym stanowisku.

2. Stan zachowania zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych

Stanowiska archeologiczne nie wpisane do rejestru zabytków, ujawnione głównie podczas badań AZP, stanowią podstawową i najliczniejszą grupę, która składa się na archeologiczne dziedzictwo kulturowe. Z powodu ich liczebności trudno określić stan zachowania każdego pojedynczego stanowiska archeologicznego. Z pewnością można jedynie stwierdzić, że stanowiska położone na terenach niezabudowanych, nieużytkach i zalesionych nie wykazują się stanem naruszenia ich substancji zabytkowej co kwalifikuje je do stanowisk najlepiej zachowanych.

W myśl art. 6 pkt. 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568) wszystkie zabytki archeologiczne - bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

4.1.4. OBSZARY NAJWIĘKSZEGO ZAGROŻENIA DLA ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH:

W oparciu o plany inwestycyjne gminy można określić obszary zagrożone pod względem zachowania zabytków:

- trasy komunikacyjne - skala współczesnej infrastruktury drogowej w znacznym stopniu przekracza skalę dawno ukształtowanej przestrzeni, a natężenie ruchu kołowego, głównie ciężarowego, stwarza realną groźbę powstania

- nieodwracalnych zniszczeń dawnej tkanki mieszkaniowej. Wypływa stąd pilna potrzeba* kontynuowania inwestycji, które mają na celu odsunięcie tras komunikacyjnych o szczególnie uciążliwym ruchu.:brak obwodnicy miejscowości Lusowo i Tarnowo Podgórne, droga relacji Poznań - Świecko przebiega i przez obszar Tarnowa Podgórnego i przy dużym natężeniu ruchu, w tym ciężarowego stanowi dużą uciążliwość dla mieszkańców i zagrożenie dla substancji budowlanej tej części miasta (np. kościoła pw. Wszystkich Świętych w Tarnowie Podgórnym),
- generalnym problemem nie tylko w skali gminy lecz i powiatu jest lokalizacja wież telefonii komórkowej oraz pojawiające się potencjalnie nowe zagrożenie - elektrownie wiatrowe - wpływająca deprecjonująca na panoramę miejscowości i zespołów zabytkowych, stanowiąca konkurencję dla zabytkowej architektury - wież kościołów, będących historycznymi dominantami obszarów wiejskich i staromiejskich. Tego typu inwestycje mają niekorzystny wpływ na ukształtowanie zabytkowej przestrzeni jako element nie harmonizujący z krajobrazem kulturowym. Poprzez ingerencję elementów obcych zniszczeniu ulegają wartości widokowe- przestrzenne założenia, panoramy oraz otoczenie zabytkowych obiektów o wartości lokalnej,
 - zagrożone są parki - szczególnie zaniedbane są parki w Lusowie, Rumianku, Swadziłaniu i Sierosławiu. Są to miejsca gdzie budynki dworów i pałacu pozostawione są bez dozoru, a drzewostan w parkach służy w okresie zimowym do pozyskiwania drewna na opał. Głównym problemem jest tu brak środków finansowych na rewitalizację i utrzymanie zieleni. W Lusowie w wyniku niewłaściwie przeprowadzonych prac budowlanych na skutek podcięcia systemów korzeniowych większa część drzewostanu zagrożona jest unicestwieniem,
 - degradacja obszarów parkowych oraz otulin parków poprzez wprowadzenie zabudowy rekreacyjnej - obrzeża jezior Kierskiego i Lusowskiego posiadają intensywną zabudowę mieszkaniową i rekreacyjną, część zanieczyszczeń spowodowana jest zanieczyszczeniami spływającymi z pół oraz brakiem właściwej kanalizacji sanitarnej,
 - niedostatek środków publicznych na rewitalizację,
 - brak powszechnej świadomości realnej i potencjalnej wartości zasobów kulturowych,
 - degradacja spowodowana wymogami współczesności i w związku z tym prowadzonymi adaptacjami i remontami obiektów zabytkowych. Likwidacja oryginalnych elementów dekoracji architektonicznej, zdobionej stolarki okiennej, drzwiowej, klatek schodowych, dawnych witryn sklepowych,, wprowadzanie współczesnych materiałów budowlanych typu blacha dachówkopodobna, w miejsce ceramicznych pokryć dachowych, okien z PVC oraz ocieplanie płytami styropianowymi - prowadzi do degradacji pojedynczych obiektów a także całych obszarów starej zabudowy, pozbawiając je charakterystycznego klimatu a co za tym idzie wartości turystycznych. Zagrożenie to dotyczy głównie obiektów z terenu gminy posiadających walory historyczne, a nie objętych wpisem,
 - znaczenie nowej zabudowy lokalizowanej w obrębie zespołów starej zabudowy- wprowadzanie nowoczesnej wielokubaturowej zabudowy, problemy z respektowaniem stałych zasad kształtowania architektury w odniesieniu do zabytkowej zabudowy oraz harmonijnym wprowadzeniem nowego budownictwa - wymogiem koniecznym przy projektowaniu jest dopasowanie nowych budynków gabarytami do istniejącej historycznej zabudowy, zachowanie tradycyjnych kształtów dachów, ceramicznych pokryć, stonowanej kolorystyki,
 - wprowadzanie wolnostojących elementów kubaturowych nowej zabudowy (typu kioski itp.) oraz zauważalne problemy z jednorodną stylistyką tzw. małej architektury dotyczy to szczególnie nowych ogrodzeń i nawierzchni a także latarni, słupów ogłoszeniowych, itp.,
 - wprowadzanie elementów obcych stylowi - wpływ na taki stan rzeczy mają przekształcenia własnościowe obiektów nieruchomości przez właścicieli prywatnych często wykonujących prace przy zabytku bez wymaganego pozwolenia konserwatorskiego w sposób niezgodny z zasadami sztuki i techniki konserwatorskiej np. pałac w Lusowie,
 - niewielka możliwość wykorzystania starych budynków folwarcznych do nowoczesnej produkcji, niszczenie kompozycji podwórza folwarcznego oraz charakteru zachowanej zabudowy. Budynki te wymagają przeróbek i adaptacji, a w wielu przypadkach również znalezienia nowej funkcji. Z tych powodów w złym stanie jest wiele obiektów folwarcznych na terenie gminy. Są to między innymi zabudowania folwarczne w Lusówku, gdzie z całego zespołu pozostał jeden budynek stodoły w katastrofalnym stanie technicznym oraz zabudowa folwarczna w Jankowicach.
- #### 4.1.5. ISTOTNE ZAGROŻENIA DLA ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH
- Podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych są wszelkie inwestycje związane z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, które wymagają prowadzenia prac ziemno - budowlanych.
- Aby zapobiec zniszczeniu stanowisk archeologicznych oraz nawarstwień kulturowych, prace ziemne prowadzone w strefie ochrony stanowisk archeologicznych wymagają prowadzenia badań archeologicznych w zakresie uzgodnionym z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Jest to szczególnie ważne podczas takich inwestycjach jak budowa budynków mieszkalnych i usługowych oraz inwestycje linio- we: przyłącza kanalizacji deszczowej, sanitarnej, gazowej, telekomunikacyjnej.
- Natomiast realizacja inwestycji takich jak budowa autostrad, obwodnic, dróg, zbiorników retencyjnych, eksploatacja piasnic i żwirowni, kopalnie kruszywa bezwzględnie wymaga prawidłowego rozpoznania terenu pod względem faktycznej ilości stanowisk archeologicznych oraz przeprowadzenia ratowniczych badań wykopaliskowych na wytypowanych stanowiskach. Z uwagi na szerokokąsowy zakres prac ziemnych charakteryzujący tego typu przedsięwzięcia budowlane, w bezpowrotny sposób niszczone jest substancja zabytkowa i obiekty archeologiczne.

Należy pamiętać również o pracach ziemno - budowlanych związanych z przebudową lub rozbiórką budynków wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków. Towarzyszące im badania archeologiczne są niezwykle istotne w procesie rekonstrukcji dawnej zabudowy.

Przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie epizodów osadniczych na tym terenie. Pozwalają skorygować, uszczegółowić i potwierdzić dane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej oraz statusie społecznym i zawodowym mieszkańców. Dlatego ważne jest wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich określonych przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu.

Zagrożeniem dla dziedzictwa archeologicznego jest też rozwój turystyki zwłaszcza nad jeziorami i w obszarach leśnych. Tereny te atrakcyjne pod względem rekreacyjnym często były również okupowane przez ludzi w pradziejach i wczesnym średniowieczu. Dostęp do wody, który stanowił podstawę egzystencji osadniczej umożliwiał tworzenie niezwykle licznych osad o metryce sięgającej od epoki kamienia po czasy nowożytne.

Powierzchnia zasobów leśnych może zawierać te najcenniejsze stanowiska archeologiczne do których należą grodziska, kurhany i cmentarzyska. Należy zwrócić zatem szczególną uwagę na inwestycje podejmowane na tym terenie.

Istotne zagrożenie dla zachowania substancji zabytkowej stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w obrębie pól uprawnych stanowi głęboka orka. Niektóre zagrożenia pojawiły się w ciągu ostatnich lat, jak na przykład działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali, których rozmiarów nie potrafimy ocenić. Działalność ta szczególnie zagraża cmentarzyskom zlokalizowanym na terenie gminy. Wiele zagrożeń wynika z przyspieszonego rozwoju gospodarczego - jak już wspomniano użycie ciężkiego sprzętu w rolnictwie, rozwój budownictwa i budowa dróg.

4.1.6. OBSZARY NAJWIĘKSZEGO ZAGROŻENIA DLA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

W oparciu o istniejące plany inwestycyjne można wymienić obszary na terenie gminy, zagrożonych pod względem zachowania zabytków archeologicznych. Zadania te wymagają prowadzenia badań archeologicznych ze względu na niszczący charakter ich prac ziemnych. Na terenie gminy priorytetowe zamierzenia inwestycyjne wiążą się przede wszystkim z funkcjonowaniem układu drogowego, systemem wodno-kanalizacyjnym oraz rozwojem infrastruktury społecznej:

- obwodnica Tarnowa Podgórnego
- budowa ulic w Baranowie, Chybach, Przeźmierowie, Wysogotowie, Tarnowie Podgórnym, Lusówku
- droga Swadzim – Batorowo

- droga Kokoszczyń - Tarnowo Podgórne
- zagospodarowanie Jeziora Lusowskiego
- zbiornik retencyjny w Baranowie
- wodociąg tranzytowy Wysogotowo-Lusówko

4.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TARNOWO PODGÓRNE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostało uchwalone przez Radę Gminy Tarnowo Podgórne w dniu 29 listopada 2005 r. i stanowi załącznik do Uchwały nr LXV/405/2005. W Studium zostały ustalone podstawowe zasady rozwoju przestrzennego gminy, dotyczące działań w zakresie ochrony, rewitalizacji i kreacji wartości kulturowych.

W Rozdziale 2 „Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów” za podstawę rozwoju gminy przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju wszystkich elementów struktury przestrzennej gminy w tym jako jeden z celów rozwoju przestrzennego gminy uznano ochronę środowiska kulturowego przez co rozumie się ochronę zabytków archeologicznych, architektonicznych, historycznych założeń urbanistycznych, dworsko-parkowych, ochronę krajobrazu kulturowego oraz harmonijne kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do istniejącej architektury. Pośród celów rozwoju ekologicznego uwzględniona została ochrona istniejących pomników przyrody, parków wiejskich.

W Rozdziale 4 §93 określono podporządkowanie działalności turystycznej i wypoczynkowej zachowaniu wartości środowiska przyrodniczego i historyczno-kulturowego, które stanowią atrakcyjności gminy. W Rozdziale 5 „Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego” wśród elementów tworzących system zieleni wymienione zostały parki, cmentarze, których drzewostan objęto ochroną.

W Rozdziale 4 „Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” uwzględnione zostały tereny i obiekty chronione na podstawie Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami takie jak stanowiska archeologiczne, zespoły i obiekty ujęte w rejestrze zabytków oraz w ewidencji konserwatorskiej, zabytkowe parki i cmentarze. Obiekty te wyszczególnione w części graficznej oraz załączniku nr 2 (diagnoza stanu gminy). Za naczelne zasady uznano obowiązki wynikające z Ustawy o ochronie zabytków dot. konieczności uzgodnień prac prowadzonych przy obiektach z konserwatorem zabytków, prac sanacyjno - porządkowych i wycinki na terenach parkowych, unikanie lokowania inwestycji mogących ingerować w krajobraz kulturowy, szpecących widok na obiekty, dostosowanie funkcji do charakteru obiektu, wydzielanie działek na terenach zabytkowych, oraz lokalizacja nowych obiektów. Za korzystne uznano adaptację obiektów zabytkowych do współczesnych potrzeb i wymogów jako ośrodków szkoleniowo - dydaktycznych, administracyjnych lub wypoczynkowo - turystycznych. Określono strefy występowania osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego ze stanowiskami z okresu neolitu, kultury łużyckiej,

pomorskiej, wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza ze szczególną koncentracją stanowisk wokół Jeziora Kierskiego, Lusowskiego oraz rzeki Samy. Przyjęto ogólną zasadę obowiązku przeprowadzenia nadzoru archeologicznego lub archeologicznych badań ratowniczych, które poprzedzają inwestycje związane z pracami ziemnymi, w zakresie uzgodnionym zezwoleniem służb konserwatorskich. Zasięg stref ochrony archeologicznej zaznaczono w części graficznej.

Rozdział 13 „Obszary wymagające przekształceń, rekultywacji lub rehabilitacji” - w otoczeniu zespołu 3 dworsko-parkowego w Jankowicach przekształcenie zabudowy w nawiązaniu do historycznego założenia i nadanie jej walorów estetycznych.

4.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2007 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003 r. Nr 80 po.717) większość planów utraciła w 2004 r. moc prawną. Nowe plany miejscowe obejmują fragmentaryczne części obszaru gminy.

Sierosław:

- W uchwalonym w dniu 17 grudnia 2002 r. Uchwałą nr III/26/2002 Radą Gminy Tarnowo Podgórne miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w centrum wsi Sierosław zawarto zapis o ochronie zabytkowego parku dworskiego, określono granice terenu objętego ochroną konserwatorską - teren zabytkowego parku wpisanego do rejestru zabytków oraz wymieniono zakres plac podlegających uzgodnieniom z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (wszelkie prace prowadzone na terenie parku, przy budynku dworu). Docelowo założono odrestaurowanie obiektu oraz likwidację sklepu zlokalizowanego w pd-wsch. części parku.
- Jako podlegające konieczności uzgodnienia z Konserwatorem uznano także prace prowadzone przy budynku dawnej stodoły mogące mieć wpływ na zmianę wyglądu bryły i elewacji oraz sposób zagospodarowania i ogrodzenia działki.
- Uchwała Nr XII/77/2003 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 15 kwietnia 2003 r. - uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Sierosławiu, rejon ul. Krętej.
- W rozdziale II „Przepisy szczegółowe”, nakazano dokonania szczegółowych uzgodnień z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych w przypadku prowadzenia robót ziemnych na obszarze stanowisk archeologicznych. Obszar stanowisk archeologicznych został zaznaczony na rysunku planu.

Lusowo:

- Uchwała nr XXI 1/132/2003 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 4 listopada 2003 - uchwalenie miejscowego

planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Chronionego Krajobrazu i terenów przyległych - część Lusowo.

- W rozdziale I „Postanowienia ogólne”, w paragrafie 3 jednym z wymienianych celów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest: zachowanie i ochrona bogatego na tym terenie dziedzictwa kulturowego w formie stwierdzonych archeologicznie bardzo licznych stanowisk osadnictwa, pochodzących z kilku ubiegłych tysiącleci; W paragrafie 6 zakazuje się rozpoczęcia prac ziemnych w sąsiedztwie występowania stanowisk archeologicznych bez nadzoru archeologiczno - konserwatorskiego.
- W rozdziale IV „Postanowienia szczegółowe dla poszczególnych obszarów obrębu wsi Lusowo”, w obszarze III10 M2 bezpośrednio przyległym do budynku pałacu wszelkie zamierzenia inwestycyjne należy uzgadniać ze służbami odpowiedzialnymi za ochronę konserwatorską. Część wskazanego terenu w obrębie tego obszaru znajduje się w strefie objętej ochroną konserwatorską;
- Obszar III16 K obejmujący tereny przykościelne, plebani i cmentarza podlega ochronie konserwatorskiej, a wszystkie działania inwestycyjne podejmowane przy zlokalizowanych na tym obszarze zabytkach oraz w ich otoczeniu wymagają uzgodnienia ze służbami odpowiedzialnymi za ochronę dóbr kultury
- W przypadku budynku dawnego spichlerza stanowiącego element zespołu folwarcznego przyjęto możliwość zmiany sposobu użytkowania na cele działalności gospodarczej, pod warunkiem, nieuciążliwości dla otoczenia, środowiska przyrodniczego, parku i pałacu. Wszystkie prace mogące mieć wpływ na wygląd bryły oraz mające miejsce w sąsiedztwie obiektu muszą zostać uzgodnione ze stanowiska konserwatorskiego.
- Uchwała Nr XXIX/174/2004 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 16 marca 2004 r. - uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Chronionego Krajobrazu i terenów przyległych dla Gminy Tarnowo Podgórne - część Lusowo, III 1 9 ZP.
- W rozdziale I „Postanowienia ogólne”, w paragrafie 3 jednym z wymienianych celów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest: zachowanie i ochrona bogatego na tym terenie dziedzictwa kulturowego w formie stwierdzonych archeologicznie bardzo licznych stanowisk osadnictwa, pochodzących z kilku ubiegłych tysiącleci;
- W paragrafie 5 zakazuje się rozpoczęcia prac ziemnych w sąsiedztwie występowania stanowisk archeologicznych bez nadzoru archeologiczno-konserwatorskiego.
- Uchwała Nr XXII/162/2007 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 20 listopada 2007 r. - zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru chronionego krajobrazu i terenów przyległych - część Lusowo, dz. nr 66/2.
- W rozdziale II „Ustalenia szczegółowe” §6 „W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” ustala się dla ochrony arche-

ologicznej dziedzictwa kulturowego, podczas prac ziemnych związanych z zagospodarowaniem i zabudowaniem terenu obowiązek prowadzenia badań archeologicznych zakres, których inwestor winien uzgodnić z WWKZ przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.

Ceradz Kościelny i Jankowice:

- Uchwała Nr XXII/131/2003 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 4 listopada 2003 - uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Chronionego Krajobrazu i terenów przyległych dla Gminy Tarnowo Podgórne - część Ceradz Kościelny i Jankowice:
- W rozdziale I „Postanowienia ogólne”, w paragrafie 3 jednym z wymienianych celów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest: zachowanie i ochrona bogatego na tym terenie dziedzictwa kulturowego w formie stwierdzonych archeologicznie bardzo licznych stanowisk osadnictwa, pochodzących z kilku ubiegłych tysiącleci; W paragrafie 5 zakazuje się rozpoczęcia prac ziemnych w sąsiedztwie występowania stanowisk archeologicznych bez nadzoru archeologiczno - konserwatorskiego.
- W rozdziale IV - "Postanowienia szczegółowe dla poszczególnych obszarów obrębu wsi Ceradz Kościelny" - obszar II C1UK u zbiegu ul. Jankowickiej i Bukowskiej obejmujący zespół kościelny z kościołem, dzwonnica, plebania, trójkątnym plac przed kościołem oraz szkoła podstawowa i stara szkoła (ob. Dom Rekolekcyjny) zostały uznane za obszar szczególnie cennego krajobrazu wiejskiego a wszelkie zamierzenia inwestycyjne na tym terenie za wymagające uzgodnienia ze służbami odpowiedzialnymi za ochronę dóbr kultury.
- Na obszarze IIC2 M2 wszelkie prace budowlane przy obiektach historycznych w tym powstałych przed 1945 r. należy uzgodnić ze służbami odpowiedzialnymi za ochronę dóbr kultury
- W rozdziale V „Postanowienia szczegółowe dla poszczególnych obszarów wsi Jankowice” - na obszarze IJ2M2 wszelkie zamierzenia inwestycyjne dotyczące dawnych domów pracowników folwarcznych(w tym rozbiórki i adaptacje) wymagają uzgodnienia ze służbami odpowiedzialnymi za ochronę dóbr kultury, na obszarze IJ8ZP obejmującym zespół pałacowo-parkowy (neoklasycystyczny pałac z pełnym wyposażeniem wewnątrz, oficyna, zabudowania dworskie, park o charakterze angielskim, staw wraz z urządzeniami do regulacji poziomu wody) wszystkie zamierzenia inwestycyjne wymagają przeprowadzenia uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków .
- Zlokalizowane na obszarze IJ14AG budynki z przełomu XIX i XX w. mające cechy podlegają ochronie konserwatorskiej, wszystkie zamierzenia inwestycyjne wymagają uzgodnienia ze służbami odpowiedzialnymi za ochronę dóbr kultury.

Ceradz Kościelny:

- Uchwała Nr XXIX/173/2004 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 16 marca 2004 r. - uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Chronionego Krajobrazu i terenów przyległych - Ceradz Kościelny - część wschodnia.
- W rozdziale I „Postanowienia ogólne”, w paragrafie 3 jednym z wymienianych celów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest: zachowanie i ochrona bogatego na tym terenie dziedzictwa kulturowego w formie stwierdzonych archeologicznie bardzo licznych stanowisk osadnictwa, pochodzących z kilku ubiegłych tysiącleci;
- W paragrafie 5 zakazuje się rozpoczęcia prac ziemnych w sąsiedztwie występowania stanowisk archeologicznych bez nadzoru archeologiczno - konserwatorskiego.
- W rozdziale IV „Postanowienia szczegółowe dla poszczególnych obszarów obrębu wsi Ceradz Kościelny”: na obszarze IIC2 m2 - wszelkie prace budowlane przy obiektach historycznych w tym powstałych przed 1945 r. należy uzgodnić ze służbami odpowiedzialnymi za ochronę dóbr kultury; - na obszarze IIC6UT mogą występować stanowiska archeologiczne. Rozpoczęcia prac ziemnych wymaga zgłoszenia do służb zajmujących się nadzorem archeologiczno - konserwatorskim.

Swadzim:

- Uchwała Nr XXIV/151 /2003 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 16 grudnia 2003 r. - uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów aktywizacji gospodarczej wzdłuż drogi krajowej nr 2, we wsi Swadzim, teren centrum handlowego Auchan.
- W §3 rozdział 6-Zobowiązuje się inwestorów, którzy podejmą działalność budowlaną na terenie objętym planem by, w razie przypadkowego odkrycia obiektów archeologicznych w trakcie robót ziemnych, zgodnie z art. 22,24 Ustawy o Ochronie Dóbr Kultury, zabezpieczyć znalezisko i zgłosić ten fakt do Konserwatora Zabytków Archeologicznych w Poznaniu.
- Uchwała Nr LXXXI/517/2006 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 5 września 2006 r. – uchwalenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów działalności gospodarczej w Swadzimiu
- W rozdziale II „Przepisy szczegółowe”, w paragrafie 8, punkt 2 „Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego” ustalono nakaz ochrony stanowiska archeologicznego - osady pradziejowej, zlokalizowanej w obszarze wskazanym na rysunku planu oraz wprowadzenie stałego nadzoru archeologicznego nad wszelkimi pracami ziemnymi, w rejonie występowania osady pradziejowej,
- Uchwała Nr XVII/121/2007 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 7 sierpnia 2007 r. - uchwalenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów

aktywizacji gospodarczej w Swadzimiu - rejon węzła komunikacyjnego.

- W rozdziale II „Przepisy szczegółowe”, w paragrafie 9 W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków ustala się nakaz uzgadnianie z właściwym organem służby ochrony zabytków prac ziemnych związanych z zabudowaniem lub zagospodarowaniem terenu w celu ustalenia obowiązującego inwestora zakresu badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi;

Jankowice:

- Uchwała Nr V/24/2006 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 28 grudnia 2006 r. - uchwalenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Chronionego Krajobrazu, część Jankowice - obszar IJ1M1.
- W rozdziale I „Postanowienia ogólne”, w paragrafie 4: oznaczenia graficzne na rysunku planu są obowiązującymi ustaleniami planu miejsca możliwego wystąpienia materiałów archeologicznych,
- W rozdziale II „Przepisy szczegółowe”, w paragrafie 8, punkt 2 „Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego” zawarto zakaz rozpoczęcia prac ziemnych w sąsiedztwie występowania stanowisk archeologicznych bez nadzoru archeologiczno - konserwatorskiego,

Rumianek:

- Uchwała Nr X/71/2003 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 25 marca 2003 r. uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru chronionego krajobrazu jeziora Lusowskiego i rzeki Samy oraz terenów ościennych - część Rumianek.
- W rozdziale I „Postanowienia ogólne”, w paragrafie 2, punkt 7 - „zachowanie i ochrona bogatego na tym terenie dziedzictwa kulturowego w formie stwierdzonych archeologicznie bardzo licznych stanowisk pochodzących z kilku ubiegłych tysiącleci”.

Tarnowo Podgórne:

- Uchwała Nr XI/85/2007 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 24 kwietnia 2007 r. - uchwalenie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów aktywizacji gospodarczej w Tarnowie Podgórny po południowej stronie drogi krajowej nr 2.
- W rozdziale II „Przepisy szczegółowe”, w paragrafie 8, punkt 2 „Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego” ustalono nakaz ochrony stanowiska archeologicznego - osady pradziejowej, zlokalizowanej w obszarze wskazanym na rysunku planu oraz wprowadzenie stałego nadzoru archeologicznego nad wszelkimi pracami ziemnymi, w rejonie występowania osady pradziejowej,
- Uchwała Nr XXII/161/2007 Rady Gminy Tarnowo Podgórne z dnia 20 listopada 2007 r. - zmiany miejscowego planu

zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Tarnowie Podgórny, rejon ul. Rolnej (dz. nr 653/1).

- W dziale II, w części zatytułowanej „Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” §6 - ustala się obowiązek, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, uzyskania pozwolenia na prowadzenie prac archeologicznych przy inwestycji.

4.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OCHRONY PRZYRODY I RÓWNOWAGI EKOLOGICZNEJ

W gminie występują zabytkowe parki podworskie z cennymi gatunkami drzew z czego 12 drzew ma status pomników przyrody wyznaczony przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody:

- jesiony i dwie akacje w parku pałacowym w Lusowie,
- dąb w parku dworskim w Lusówku,
- platanów w parku pałacowym w Jankowicach,
- kasztan przy hotelu w Sadach,
- lipy w Ceradz Kościelnym.

Na terenie gminy Tarnowo Podgórne został wyznaczony Obszar Chronionego Krajobrazu wyróżniający się wartościami przyrodniczo - krajobrazowymi. Obszar Chronionego Krajobrazu gminy obejmuje jezioro Lusowskie, Lusowo, Lusówko, lasy położone po południowej stronie jeziora Lusowskiego wraz z osiedlem domków letniskowych w Otowie. Wartości zabytkowe mają także aleje:

- zachowany przy drodze z Lusowa do Jankowic fragment drzewostanu z okazami: jesionami, lipami i klonami jest odcinkiem dawnego traktu łączącego dwa majątki.
- dwie krótkie pozostałości dróg lipowych (dawnych traktów) za parkiem w Swadzimiu,
- dróżka w sąsiedztwie dworu w Sierosławiu: kasztanowa. Pierwotnie stanowiła ona układ przestrzenny z dworem.

Parki zabytkowe podlegające ochronie i wpisane do rejestru zabytków, w których występują okazowe dęby i kasztany oraz drzewa typowo parkowe: klony i jesiony.:

- park w Lusowie,
- park w Lusówku,
- park w Jankowicach,
- park w Rumianku
- park w Sierosławiu
- park w Swadzimiu

4.5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

- 1) Respektowanie wyznaczonych stref ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych
- 2) Wprowadzenie zapisu zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku

do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych tj. układów urbanistycznych, ruralistycznych, założenia pałacowo - parkowe, cmentarze, obiekty wpisane do rejestru zabytków i ujęte w ewidencji zabytków:

„Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”

3) Dla ochrony stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje konieczność uwzględniania zakazu prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych na terenie w/w stanowisk, a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z WWKZ.

5. CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami gminy Tarnowo Podgórne ma na celu poprawę stanu zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego w oparciu o istniejące instrumenty prawne i działania ochronne. Poniższe cele wynikają z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju i gminy,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminując sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości.

- Systematyczna weryfikacja gminnej ewidencji zabytków - przeprowadzanie przeglądów w terenie oraz uzupełnianie kart obiektów o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną wprowadzanie zmian dot. rozbiórki, modernizacji, remontów oraz zmian dotyczących stosunków własnościowych,

- Przekazanie radnym i sołtysom w każdym sołectwie 1 egzemplarza kart obiektów z terenów im podległych,
- Sporządzenie mapy dziedzictwa kulturowego gminy z naniesioną lokalizacją obiektów i obszarów chronionych,
- Wpis zabytków nieruchomości do gminnej ewidencji sam w sobie nie stanowi formy ich ochrony, jednak stanowi podstawę do objęcia tych zabytków ochroną w formie zapisu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych.

- wykonanie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych
- sporządzenie elektronicznej systematycznie aktualizowanej bazy informacji o stanowiskach archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i stanowiskach archeologicznych wytypowanych do wpisania do rejestru zabytków wg poniżej zamieszczonego wykazu
- Sady, stan. 4, ob. AZP 51-26/117 - stanowisko wielokulturowe: osada kultury pucharów lejkowatych, kultury amfor kulistych, kultury łużyckiej, kultury pomorskiej, osada wczesnośredniowieczna i późnośredniowieczna
- Sady, stan. 5a, ob. AZP 52-26/1 - stanowisko wielokulturowe: kultury łużyckiej, przeworskiej, osada wczesnośredniowieczna i późnośredniowieczna
- Sady, stan. 8 ob. AZP 52-26/3 - osada kultury pucharów lejkowatych, kultury amfor kulistych, kultury łużyckiej, kultury przeworskiej, osada wczesnośredniowieczna i późnośredniowieczna
- Chyby, stan. 1, ob. AZP 51-26/103 - osada wczesnośredniowieczna i późnośredniowieczna
- Chyby, stan. 13, ob. AZP 51-26/115 - osada kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
- Sady, stan. 5, ob. AZP 51-26/118 - stanowisko wielokulturowe: osada kultury łużyckiej i wczesnośredniowieczna
- Swadzim, stan. 1, ob. AZP 51-26/119 - stanowisko wielokulturowe: osada kultury łużyckiej i wczesnośredniowieczna
- Góra, stan. 19, ob. AZP 51-25/19 - stanowisko wielokulturowe: osada kultury łużyckiej, kultury pomorskiej oraz osada z okresu nowożytnego
- Góra, stan. 17, ob. AZP 51-25/21n - stanowisko wielokulturowe: osada kultury łużyckiej i przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
- Góra, stan. 21, ob. AZP 51-25/22 - stanowisko wielokulturowe: osada kultury łużyckiej i przeworskiej z okresu wpływów rzymskich oraz osada wczesnośredniowieczna
- Tarnowo Podgórne, stan. 17, ob. AZP 51-25/119- stanowisko wielokulturowe: osada kultury pucharów lejkowatych, kultury łużyckiej, kultury pomorskiej, osada z okresu wczesnego średniowiecza i osada nowożytna

- Tarnowo Podgórne, stan. 40, ob. AZP 51-25/40- obozowisko EK, osada kultury łużyckiej i z okresu wczesnego średniowiecza
 - Tarnowo Podgórne, stan. 37, ob. AZP 51-25/41- osada kultury łużyckiej i kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
 - Tarnowo Podgórne, stan. 48, ob. AZP 51-25/44- obozowisko EK, osada kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
 - Jankowice, stan. 41, ob. AZP 51-25/154- - osada neolityczna, kultury łużyckiej i późnośredniowieczna
 - Tarnowo Podgórne, stan. 35, ob. AZP 51-25/159- osada neolityczna, kultury łużyckiej i późnośredniowieczna
 - Sady, stan. 11, ob. AZP 51-25/77 - osada neolityczna i z okresu wpływów rzymskich
 - Rumianek, stan. 1, ob. AZP 51-24/249- stanowisko wielokulturowe: osada kultury pucharów lejkowatych, osada neolityczna, kultury pomorskiej, przeworskiej, osada z okresu wczesnego średniowiecza oraz osada- nowożytna
 - Rumianek, stan. 8, ob. AZP 51-24/281- stanowisko wielokulturowe: osada kultury pomorskiej, przeworskiej, osada z okresu wczesnego średniowiecza
 - Ceradz Kościelny, stan. 36, ob. AZP 52-24/85- osada z okresu wczesnego średniowiecza oraz późnośredniowieczna
 - Ceradz Kościelny, stan. 30, ob. AZP 52-24/71- stanowisko wielokulturowe: osada kultury łużyckiej, kultury przeworskiej, osada z okresu wczesnego średniowiecza oraz osada nowożytna
 - Jankowice, stan. 1, ob. AZP 52-25/19- stanowisko wielokulturowe: osada neolityczna, osada kultury łużyckiej, kultury przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego średniowiecza
 - Lusowo, stan. 1, ob. AZP 52-25/112- stanowisko wielokulturowe: osada kultury pucharów lejkowatych, kultury łużyckiej, kultury pomorskiej, kultury przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego średniowiecza i osada nowożytna
 - Tarnowo Podgórne, stan. 13, ob. AZP 51-25/1115 - osada neolityczna, kultury łużyckiej, przeworskiej i wczesnośredniowieczna
 - Tarnowo Podgórne, stan. 14, ob. AZP 51-25/1116 - osada neolityczna, kultury łużyckiej
 - Tarnowo Podgórne, stan. 15, ob. AZP 51-25/1117 - osada neolityczna, osada kultury przeworskiej
 - Batorowo, stan. 7, ob. AZP 52-26/23 - stanowisko wielokulturowe: obozowisko EK, neolitu, osada kultury łużyckiej, przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego i późnego średniowiecza
 - Batorowo, stan. 14, ob. AZP 52-26/30- stanowisko wielokulturowe: osada z epoki kamienia, neolitu, wczesnej epoki brązu, osada kultury łużyckiej, przeworskiej oraz osada z okresu późnego średniowiecza i osada nowożytna
 - Wysogotowo, stan. 3, ob. AZP 52-26/64 - obozowisko EK
 - Jankowice, stan. 1, ob. AZP 52-25/19 - osada neolityczna, osada kultury łużyckiej, przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego średniowiecza
 - Jankowice, stan. 7, ob. AZP 52-25/25 - osada kultury przeworskiej
 - Lusówko, stan. 2, ob. AZP 52-25/39 - osada kultury łużyckiej
 - Lusówko, stan. 4, ob. AZP 52-25/41 - osada neolityczna, osada kultury łużyckiej, przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego średniowiecza
 - Lusówko, stan. 47, ob. AZP 52-25/43 - osada kultury przeworskiej
 - Lusówko, stan. 18, ob. AZP 52-25/47 - osada kultury łużyckiej i przeworskiej[?],
 - Lusowo, stan. 13, ob. AZP 52-25/101 - osada kultury łużyckiej
 - Lusowo, stan. 21, ob. AZP 52-25/104 - osada kultury łużyckiej
 - Lusowo, stan. 20, ob. AZP 52-25/107 - osada neolityczna, osada kultury łużyckiej, przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego średniowiecza
 - Lusowo, stan. 1, ob. AZP 52-25/112 - osada neolityczna, osada kultury łużyckiej, przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego średniowiecza
 - Sierosław, stan. 2 ob. AZP 52-25/124 - osada neolityczna, osada kultury łużyckiej, przeworskiej oraz osada z okresu wczesnego średniowiecza
 - Ceradz Kościelny, stan. 11, ob. AZP 52-24 - osada neolityczna
- W przypadku każdego z tych stanowisk konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji materiału archeologicznego na powierzchni oraz wykonanie badań weryfikacyjnych - sondażowych, które pozwolą sprecyzować ich zasięg. Ostateczne decyzje związane z wyborem stanowisk archeologicznych przeznaczonych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy, będą mogły być podjęte po drugim etapie rozpoznania powierzchniowego w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski
- uzupełnianie i weryfikowanie istniejącej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez: włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, przeprowadzenie drugiego etapu rozpoznania powierzchniowego obszarów gminy w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, porównanie badań oraz osiągniętych wyników
 - wykonanie zdjęć lotniczych cmentarzysk wpisanych do rejestru zabytków, stanowisk wskazanych do przeprowadzenia badań weryfikacyjnych - sondażowych oraz w wybranych mikroregionach na terenie gminy, w celu oceny stanu zachowania stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w trakcie badań - powierzchniowych oraz przeprowadzenia weryfikacji terenowej stanowisk archeologicz-

nych odkrytych przez zwiad lotniczy a nie zlokalizowanych w trakcie badań terenowych.

Zdjęcia lotnicze stanowią uzupełniającą metodę wykrywania i dokumentowania stanowisk archeologicznych. Umożliwiają odkrycie szeregu nowych stanowisk a do wiedzy o znanych wnoszą wiele istotnych elementów, jak rozplanowanie stanowiska i ich stan zachowania. Zdjęciami lotniczymi w pierwszej kolejności należy objąć tereny:

- pas pobrzeża jeziora Kierskiego - koncentracja stanowisk archeologicznych w rejonie Baranowa i Chyb
- dolina rzeki Samy - skupisko stanowisk wokół Jankowie
- jezioro Lusowskie - koncentracja stanowisk w regionie Lusowa i Lusówka
- pas zagęszczenia osadnictwa sięgający od Batorowa w kierunku północnego zachodu po rynnę jeziora Lusowskiego
- koncentracja stanowisk archeologicznych w okolicy Tarnowa Podgórnego, Góry i Rumianka

6.1.3. Udostępnianie i promocja zabytków:

- popularyzacja poszczególnych zabytków oraz krajobrazu kulturowego poprzez ich wyeksponowanie - rozwój turystyki kulturowej obejmującej szlaki i ścieżki przyrodniczo - kulturowe,
- włączenie się do już istniejących oraz tworzenie tematycznych sieci rowerowych, pieszych, konnych, samochodowych szlaków turystycznych, co ma na celu zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez renowacje i udostępnianie zabytków,
- współpraca z właścicielami zabytków dla zapewnienia im należytej opieki, wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania,
- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad udostępniania obiektów w celach turystycznych i edukacyjnych ,
- oznakowanie obiektów, udostępnianych w celach turystycznych, stanowiących własność gminną, prywatną, diecezjalną lub Skarbu Państwa (do 2010 r.),
- opracowanie tablic informacyjnych zawierających podstawowe dane o obiekcie (do 2010 r.),
- opracowanie elektronicznej mapy turystycznej z naniesionymi i opracowanymi obiektami zabytkowymi (do 2011 r.),
- wydanie mapki z zaznaczonymi obiektami zabytkowymi na terenie gminy (do 2010 r.),
- sporządzenie aktualnej dokumentacji i oznakowanie Miejsc Pamięci Narodowej i miejsc upamiętniających wydarzenia historyczne.

6.1.4. Popularyzacja i edukacja

- edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego - włączenie w programy kształcenia szkół prowadzonych przez gminę (szkoły podstawowe i gimnazja) elementów

wiedzy na ten temat, włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych - opracowanie z nauczycielami planów zajęć z młodzieżą i dziećmi uwzględniających problemy ochrony dziedzictwa kulturowego, przygotowanie konspektów oraz pomoc merytoryczna w prowadzeniu lekcji dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego, wspieranie inicjatyw zmierzających do upowszechnienia wiedzy na temat regionalnych zabytków i dziedzictwa,

- popularyzacja tematyki poprzez publikację materiałów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w prasie lokalnej i na stronie internetowej gminy, włączanie poprzez media środowiska lokalnego do różnorodnych inicjatyw w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, informowanie mediów o sprawach związanych z ochroną zabytków oraz o inicjatywach podejmowanych w tym zakresie, współpraca z lokalną prasą oraz radiem i ukazywanie obiektów po przeprowadzeniu prac konserwatorskich,
- upowszechnianie wyników badań naukowych za pośrednictwem multimedii, wydawnictw naukowych itp,
- tworzenie stron internetowych na temat zabytków i tradycji,
- wspieranie działań sprzyjających szerszemu zaangażowaniu się sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego,
- wspieranie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami,
- ustalenie stanu zasobów zabytkowych oraz ich znaczenia dla kultury regionu i kraju - zebraniu informacji o aktualnym stanie zachowania zabytków, w tym obiektów chronionych, inwentaryzacji terenowej, obiektów o cechach zabytkowych, waloryzacji zabytków i określeniu ich znaczenia dla dziedzictwa regionu.

6.1.5. Włączenie zabytków w procesy gospodarcze

- wykorzystanie obiektów zabytkowych do celów min. turystycznych, w procesach gospodarczych należy uwzględnić kształtowanie przestrzeni kulturowej, w celu zwiększenia atrakcyjności przestrzeni należy prowadzić działania zmierzające do odtworzenia historycznych układów i obszarów ważnych dla kultury regionu i wzmocnienia lokalnej konkurencyjności,
- wpisanie obiektów i obszarów chronionych w działania gospodarcze gminy podnoszące atrakcyjność jego wizerunku oraz rozwój przedsiębiorczości,
- podjęcie działań promocyjnych w celu znalezienia użytkowników dla zdegradowanych obiektów użytkowych w gminie, prowadzenie na oficjalnej stronie internetowej oferty inwestycyjnej,
- uwzględniającej kompleksowe i wariantowe określenia proponowanych funkcji użytkowych obiektów zabytkowych.

6.1.6. Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami

- w celu poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego regionu należy podjąć działania w zakresie stałego podnoszenia świadomości społecznej poprzez zwiększanie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- rozwój tożsamości regionalnej poprzez inwentaryzację zabytków regionu, infrastruktury zapewniającej jego bezpieczeństwo, propagowanie go wśród mieszkańców ,
- zachowanie i wyeksponowanie unikalnych wartości historycznych i artystycznych zabytków o dużym znaczeniu dla społeczności lokalnej,
- aktywizacja gospodarcza regionu poprzez podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami,
- przygotowanie kompleksowej i łatwo dostępnej informacji o ofercie turystyczno-kulturowej regionu, w tym bazy danych ofert.

7. OKREŚLENIE SPOSOBU REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH CELÓW GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

- władze gminy przewidują rewaloryzację i rewitalizację zespołu pałacowo-parkowego w Jankowicach z adaptacją na nowe funkcje konferencyjne w latach 2008-2013,
- przy planowaniu kierunków rozwoju sieci dróg, w celu dostosowania ich parametrów do wzrastającego ruchu kołowego, gmina przewiduje zabezpieczenie terenów dla utworzenia obwodnicy miejscowości Tarnowo Podgórne, która poprzez zmniejszenie ruchu, zwłaszcza samochodów ciężarowych, w centrum miejscowości, korzystnie wpłynie na istniejące w miejscowości obiekty zabytkowe,
- gmina planuje współpracę z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do obiektów zabytkowych z terenu gminy Tarnowo Podgórne,
- w ramach upowszechnienia wiedzy na temat regionalnych zabytków i dziedzictwa realizowana jest budowa Muzeum Regionalnego w Lusowie,
- planuje się dalszą współpracę z innymi gminami regionu w celu włączenia zabytków z gminy do już istniejących szlaków stanowiących trasy wycieczek krajoznawczych, w celu promocji obiektów i regionu,
- wykorzystane do promocji zabytków gminy istniejących i projektowanych ścieżek rowerowych przebiegających przez Lusowo, Lusówko, Jankowice, Ceradz Kościelny, część obszaru gminy obiega fragment Pierścienia Rowerowego Dookoła Poznania Pokrzywnica – Sierosław - Lusówko do Kalw,
- planuje się również nawiązanie współpracy z innymi gminami posiadającymi cmentarze ewangelickie w celu wypracowania wspólnych metod działania przy ich rewaloryzacji, wprowadzenia systemu monitoringu zapewniającego bezpieczeństwo i ochronę przed dewastacją oraz ewentualnego utworzenia wspólnych szlaków dydaktycznych,

- odnośnie obiektów nie będących własnością gminy przewiduje się prowadzenie działań pośrednich wynikających z ustawy oraz polityki prowadzonej przez Gminie takich jak:

- a) określanie i stwarzanie, przy sporządzaniu dokumentów planistycznych, warunków sprzyjających właściwemu wykorzystaniu zabytków oraz zachowaniu ich w dobrym stanie,
- b) wspieranie poczynań właścicieli obiektów zabytkowych w działaniach związanych z właściwym użytkowaniem i utrzymaniem zabytków.

- planuje się do roku 2010 wykonanie podstawowych prac porządkowych i sanitarnych na terenach parków stanowiących własność gminy w Rumianku i Sierosławie,
- planuje się weryfikację obiektów umieszczonych w gminnej ewidencji zabytków i ich oznakowanie,
- przy opracowywaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególne uwzględnienie zasad obszarów dziedzictwa kulturowego i zabytków, zasad ruralizmu oraz dóbr kultury współczesnej.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI OKREŚLONE PRZEZ GMINĘ

- Gmina w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru może korzystać z Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 12 stycznia 1991 r) zwalniającej z opodatkowania obiekty użytkowane i remontowane w sposób właściwy, zgodnie ze wskazaniami konserwatorskimi.
- Koordynacje prac związanych z realizacją poszczególnych zadań wynikających z ustaleń „Gminnego Programu opieki nad zabytkami” w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy Tarnowo Podgórne, powierzono Wydziałowi Zagospodarowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami.

9. MONITORING DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI - FORMA ORGANIZACYJNO-INSTITUCJONALNA OKREŚLONA PRZEZ GMINĘ.

Proces osiągania celów Programu opieki nad zabytkami będzie monitorowany przez wyznaczoną osobę odpowiedzialną za koordynację prac. Monitoring prowadzony będzie poprzez analizę stopnia ich realizacji. Analiza ta będzie dokonywana każdorazowo po upływie 2 lat funkcjonowania i zakończona raportem przedkładanym Radzie Gminy. W miarę rozwoju systemu monitorowania przewiduje się weryfikację sposobu tejże oceny.

W roku 2010 rozpoczęte zostaną przygotowania do opracowania i przyjęcia w roku 2011 Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2012 -2015.

10. NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI OKREŚLONE PRZEZ GMINĘ.

Rada Gminy Tarnowo Podgórne corocznie w uchwale budżetowej określi wysokość środków przeznaczonych na:

- sporządzenie ewidencji, inwentaryzacji, oznakowania obiektów zabytkowych,
- edukację,
- wydawnictwa,
- promocje zabytków,
- dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach objętych gminnym programem ochrony zabytków oraz prace rewitalizacyjne na terenie zabytkowych parków stanowiących własność gminy.

W ramach pozyskiwania środków zewnętrznych na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i rewitalizujących zabytków gmina na bieżąco monitorować będzie ogłaszane Programy Pomocowe z funduszy rządowych i pozarządowych oraz Projekty Unijne pomocne w uzyskaniu dotacji celowych. Unia Europejska finansuje sferę kultury, w tym ochronę zabytków w ramach celowych programów wspólnotowych (adresowany bezpośrednio do sektora kultury był np. Program Kultura 2000) oraz poprzez fundusze strukturalne (FS) utworzone w celu wyrównywania poziomu rozwoju regionów.

W celu pozyskania środków na finansowanie zadań przewidzianych w Gminnym Programie opieki nad zabytkami gmina zamierza także zabiegać o pozyskanie sponsorów wśród firm i osób prywatnych oraz fundacji i innych organizacji non - profit.

Gmina czynić będzie starania o pozyskiwanie środków pozabudżetowych na odnowę zabytków, których właścicielem jest gmina, jak i pomoc właścicielom zabytków w pozyskiwaniu środków zewnętrznych” (strukturalnych, z budżetu państwa, z fundacji) oraz przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej poprzez dysponowanie aktualnymi informacjami o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych.

Rozważana jest także możliwości dofinansowania z budżetu gminy (poprzez podjęcie stosownych uchwał) prac remontowych prowadzonych przez właścicieli obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie układu urbanistycznego gminy, lub posiadających indywidualny wpis do rejestru zabytków.

